

מאמר

בשעה שהקדימו – ה'תשל"ה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחג השבועות היתשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' אברהם הלוי ע"ה

פאפאק

נפטר ליל ש"ק פ' במדבר, ה' סיון

ערב חג השבועות, היתשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי בתו וחתנו

מרת חיי רבקה ובעלה הרה"ת ר' דוד פלדמן

ומשפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו הגיע מבית הכורך תורת מנחם התוועדות כרך נה

הכולל את כל המאמרים והשיחות

מ"ט כסלו עד ש"פ תשא, ט"ז אדר ה'תשכ"ט

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

שיחות ומאמרים אלו נלקמו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיהיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג השבועות הבעל"ט — הננו מוציאים לאור, מאמר ד"ה בשעה שהקדימו כו' (בהוצאה חדשה ומתוקנת), שנאמר בהתוועדות ערב חג השבועות ה'תשל"ה*, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכניסם עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"א אייר, ה'תשע"ה,

שבועים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

(* לפני ארבעים שנה.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. אור ליום ה', ערב חג השבועות, ה'תשל"ה

(הנחה בלתי מוגה)

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע¹ יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה (ה"רז" דהקדמת נעשה לנשמע, שע"ז הי' הענין דמתן תורה)². וצריך להבין, מהו גודל הענין דהקדמת נעשה לנשמע, שנקרא בשם "רז" (סוד), ועד שזה מעורר פליאה ותמיהה מי גילה כו', היינו, שיש צורך בדבר בלתי רגיל כדי שיתגלה. ובפרט שמוסיף ומדגיש מי גילה לבני רז זה, והיינו, שמדובר אודות בני, כפי שבנ"י הם במעמד ומצב דבנים אתם להוי' אלקיכם³, ואעפ"כ, מה שהי' ענין זה בגלוי אצלם, מעורר שאלה ותמיהה מי גילה לבני רז זה. וביותר אינו מובן, ע"פ מה שמבאר הרמב"ם בספרו יד החזקה⁴ גודל מעלת אברהם אבינו וזרעו אחריו, שאפילו לאחרי שבימי אנוש טעו בני האדם וכו' (שהרי עד דור אנוש עבדו כולם את ה'), עמד איתן זה (אברהם אבינו) והכריז לכל העולם שיש שם אלקה אחד ולו ראוי לעבוד כו', והודיעו ליצחק בנו, ויצחק הודיע ליעקב, ולאח"ז לבניהם אחריהם, וכן נמשך גם ככל משך הזמן דגלות מצרים. ועאכו"כ לאחרי שיצאו ממצרים ואמרו זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו⁵, ועד שאפילו תינוקות היו מראין אותו באצבע כו'⁶. ועאכו"כ לאחרי שבאו למרה, ששם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו⁷ (כלשון הכתוב⁸: הילך בתורתו אם לא), והיינו, שכבר ניסו את בני' בענין של קיום ציווי הקב"ה (נוסף על שבעת המצוות שהיו להם במצרים) בנוגע למצוות שנצטוו במרה. ועאכו"כ לאחרי שניתוסף להם גם המצוה דהגבל את ההר וקדשתו⁹, וכן המצוה דפרישה, אל תגשו גו'¹⁰. ולאחרי כל זה, כאשר בני' אומרים בה' סיון (ערב חג השבועות) נעשה ונשמע, הנה גם לגביהם, בהיותם בדרגא הכי נעלית (שלכן מדגישים שנקראים בשם בני'), הרי זה ענין של "רז", ורז כזה שיש צורך שמישהו יגלה אותו, מי גילה כו'.

- (6) שמור"ר ספכ"ג.
- (7) שם טו, כו.
- (8) שם טז, ד (בנוגע למן).
- (9) יתרו יט, כג.
- (10) שם יט, טו.

- (1) משפטים כד, ז.
- (2) שבת פח, א.
- (3) ראה יד, א.
- (4) ריש ה' ע"ז.
- (5) בשלח טו, ב.

בתחלתו. משנה הלכות: ראה ה' ת"ת לרבנו הזקן רפ"ג.

שם. בזרע מלאכותי. בטח כוונתו **הזרעה** מלאכותית, כי בזרע מלאכותי — אין לזה שייכות להאב.
שם. כופין אותו כו' — פשטות ה' (ולכמה פי') בפס"ד הרמ"א (אה"ע ס"א ס"ג) — אין כופין.

בסופו. משנ"ה. אסור לטעום כלום כו' והבדלה. להוסיף (בהבדלה) חוץ ממים.

שם. נחלה כו' ומשאלות כו' וניצול כו' — כיון דמעתיק לכולהו רבנן דשבת (קית, א ושם) — צ"ל ע"ס הכתוב (משאלות, ניצול, נחלה). ובפרט (ועיקר) שזהו סדר הגיוני — מן המועט אל — בלי מצרים, ופרצת גו'.

כו" (כדלעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן שם), וכלולים בו ל"א מצוות הראשונים. מבנה הספר: בראש העמוד — תמצית המצוה, שרשה וטעמה; בתחתית העמוד — "משנה הלכות": פירוט דיני המצוה, אופן קיומה וכו'.

מכתב תשובתו של הנמען על הערות אלו — מעש"ק נצבים התשכ"א — נדפס בשו"ת משנה הלכות ח"ד סקנ"ט (ושם בתחלתו: "אחדשכהדר"ג באהבת עולם הנני להביע תודתי על ב' מכתבי קודש אשר גליא דרעא נפל נהורא ובברכתו ברכת צדיק לכווח"ט וכט"ס ולהצלחה במפעל מצוה יומית"; ובהמשך שם: "והנני להשתעשע בדבריו היקרים לי אשר העיר כ"ג על קונטרסי של ספרי מצוות המלך").

בתחלתו: מצוה א', מצות פרי' ורבי'.

ראה ה' ת"ת לרבנו הזקן רפ"ג: ושם: "וכל מי שדעתו וכח זכרונו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל התורה שבעל פה כולה הרי זה לא ישא אשה עד שילמוד תחלה תורה שבעל פה כולה כו'". — הכוונה, כנראה, בהערה זו, שב"משנה הלכות" שם לא פירט ענין זה. — וראה שו"ת שלו שם (ס"א).

בזרע מלאכותי .. הזרעה מלאכותית: נסוב על שב"משנה הלכות" שם, בפרטי דיני מצות פרי', הביא שנחלקו הפוסקים אם מקיים את המצוה ע"י עיבור האשה "בזרע מלאכותי". — בהתאם להערת רבינו, ש"בטח כוונתו הזרעה מלאכותית", תוקן לאח"ז בספרו "מצות המלך". כופין אותו כו' .. אין כופין: נסוב על שב"משנה הלכות" שם, בסיום פרטי דיני מצות פרי', כותב: "וכלל גדול בכה"ת האומר שיבטל מ"ע כופין אותו ב"ד אם יש כח בידם עד שיקיימו". — וראה שו"ת שלו שם (ס"ב).

בסופו: מצוה ל"א, מצות קידוש השבת בדברים.

אסור לטעום כלום .. להוסיף (בהבדלה) חוץ ממים: נסוב על שב"משנה הלכות" שם, באופן קיום מצות קידוש, כותב: "אסור לטעום כלום קודם קדוש והבדלה". — וראה שו"ת שלו שם (ס"ג). נחלה כו' ומשאלות כו' וניצול כו' .. (משאלות, ניצול, נחלה): נסוב על שב"משנה הלכות" שם, בסיום מצות קידוש, כותב: "והמענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים ומשאלות לבו וניצול משעבוד מלכות". — וראה שו"ת שלו שם (ס"ד).

מצוה זו (אפילו באם מאיזה סיבה שתהי' – ע"פ תורה אינו חייב או שאינו יכול לעשותה),

ובלשון הסמ"ק בהקדמתו: כשהוא קוראם (ביאור המצות) ועלה בלבו לעשות, מעלה עליו הקב"ה כאילו עשה, וזה השכר גדול לאין קץ כו'.

ויהי רצון שיהי' לימוד האמור בחיות ואור, וכמו שנאמר בעשיית המצות, וחי בהם, בדחילו ורחימו, שאז פרחא לעילא, ועד – מעל שמים,

אשר עי"ז וכפי אופן הלימוד והעשי' – נמשך גם בחיי האדם למטה, וכלשון הרמב"ן: חיי האדם במצות כפי הכנתו להם וכו', והעוסקין במצות מאהבה וכו' יזכו בעולם הזה וכו' ובחיי העולם הבא עי"ש, ובפירוש רבנו בחיי.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"א,
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה' מנשה שי'

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

הערות לקוני הראשון דמצות היום שז"ע נתקבל:

ביאור המצות: ולאו דוקא קרבנות. וי"ל דאדרבה, החידוש הוא בקרבנות אף שאין ביהמ"ק וכו' – דקרבנות בטלין **בכלל** – ובכ"ז כאילו הקריב כו'. ועוד – ש(בדרך ממילא) מעלה עליו הק' ג"כ כאילו נבנה ביהמ"ק בימיו (ראה פיה"מ סוף מנחות).

שאז .. מעל שמים: תקו"ז תי"י. פסחים נ, ב.
וכלשון הרמב"ן: ויקרא יח, ד.

ב

הערות לקוני הראשון דמצות היום: קונטרס זה הוא תדפיס מספרו "מצות המלך" על תרי"ג מצות התורה וז' מצות דרבנן, אשר חיברו הנמען בהמשך ל"זמתו לסדר ענין דמצוה יומית

(ב) **ויובן** בהקדם ביאור החידוש דמ"ת לגבי המעמד ומצב שלפנ"ז¹¹. דהנה אמרו רז"ל¹² אברהם זקן ויושב בישיבה הי', יצחק זקן ויושב בישיבה, יעקב זקן ויושב בישיבה, ומימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם. ועאכר"כ לאחר שיצאו ממצרים, ועאכר"כ כשבאו למרה, ששם נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם¹³, עוד לפני שהיו יכולים לקיימם, וכמו פרה אדומה (כמובא בפירש"י ממכילתא שניתנה כבר במרה), שקיומה בפועל הי' לאחר ריבוי זמן, לא רק בכמות, אלא גם באיכות, שהרי אינו דומה כלל מצב בני"י במרה, לפני מ"ת, למצבם בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, ולאחרי הקמת המשכן, שרק לאח"ז היתה הקרבת פרה אדומה¹⁴. ונמצא, שעוד לפני מ"ת הי' כבר לימוד התורה בתוקפו, שזהו הלימוד באופן של דרוש וקבל שכר¹⁵ (אע"פ שעדיין לא נוגע אופן הלימוד שמביא לידי מעשה¹⁶). וא"כ, מהו הטעם שאעפ"כ הוצרך להיות הענין דמתן תורה, ובאופן שזהו ענין מיוחד שלא יכול להיות עוד הפעם¹⁷, ועד שעל הענין דמ"ת נאמר¹⁸ אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו, שראו אלקות בראי' מוחשית (כמבואר בתניא¹⁹). ולאידך גיסא אינו מובן, היכן מצינו שהי' במ"ת דבר נעלה ביותר, הרי עשרת הדברות שנאמרו במ"ת הם לכאורה דברים פשוטים (כלשון רבינו הזקן²⁰), ורובם ככולם מובנים בשכל, החל אפילו מאנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים²¹, כפירוש רש"י כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי, והיינו, שהיציאה ממצרים היתה על מנת כן כו'²², והרי מובן בשכל שכיון שהקב"ה עשה לנו דבר גדול ביותר (יצי"מ), לכן צ"ל האמונה בה' אלקיך, ובאופן שלא יהי' לך אלקים אחרים גו'. ועד"ז בנוגע לציוויים שלאח"ז, שרובם ככולם הם מצוות שכליות, ומובנים לאו דוקא בשכל נעלה ביותר, אלא גם בשכל פשוט ביותר, וכנ"ל שלכאורה הם דברים פשוטים.

(ג) **וידוע** נקודת הביאור בזה, בהקדם הביאור במ"ש במ"ת אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (היינו, שמקשרים הענין

11) ראה גם רד"ה בשעה שהקדימו רפד. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו בלקו"ת במדבר יב, ג. ע' לב. ע' תשיט. המשך תער"ב ח"א פקע"ט.
12) יומא כח, ב.
13) פרש"י בשלח טו, כה.
14) פרש"י נשא ז, א.
15) ראה סוטה מד, א. וש"נ.
16) קידושין מ, ב.
17) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קעט. ס"ע
18) ראה שמו"ר פכ"ג, ט. פרש"י שמיני יא, מה. קדושים יט, לו. אמור כב, לג. ועוד.
19) ואתחנן ד, לה ובפרש"י.
20) פרק לו (מו, א).
21) לקו"ת שם.
22) יתרו כ, ב.

דמ"ת עם יצי"מ), דלכאורה אינו מובן²³, הרי ישנו ענין גדול יותר מאשר הוצאתיך מארץ מצרים — אשר בראתי שמים וארץ, כי, בריאת שמים וארץ (כולל גם את השמים ואת הארץ²⁴, לרבות תולדותיהם²⁵) היא באופן שכל עצם מציאותם נבראת מאין ליש, ולכאורה הרי זה ענין גדול יותר מאשר הוצאתיך מארץ מצרים, שזהו באופן שישנה כבר מציאותו, אלא שהי' מציאות שנמצאת בעבדות, ועושים אותו למציאות של בן חורין, אבל אין זה מאין ליש.

אך הביאור בזה²⁶, דהנה, כל ענין בריאת העולם הוא רק ענין של מאמר ודיבור, כמארז"ל²⁷ בעשרה מאמרות נברא העולם, והיינו, שבריאת כל העולמות מתחילתן ועד סופן, שעז"נ²⁴ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, היתה בעשרה מאמרות בלבד. והרי מובן²⁸ שעשרה מאמרות אינם תופסים מקום כלל לגבי הקב"ה, במכ"ש מהעדר תפיסת מקום של ענין הדיבור באדם התחתון למטה, כמבואר בארוכה בתניא²⁹, שדיבור האדם (אפילו באדם פשוט ועאכו"כ בחכם) אינו תופס מקום כלל אפילו לגבי כח הדיבור שלו, ועאכו"כ לגבי כח המחשבה שלו, ועאכו"כ לגבי הנפש וכחותי'. ואם אצל האדם למטה אין תפיסת מקום לעשרה מאמרות, הרי עאכו"כ שאין תפיסת מקום לעשרה מאמרות ביחס למציאות הבורא. ואע"פ שבריאת העולם היא מאין ליש, והרי רק הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש זהה, לפי שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו³⁰, מ"מ, הבריאה היא ע"י עשרה מאמרות שהם באופן של העדר תפיסת מקום לגמרי.

ולמעלה מזה הוא הענין דהוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, כי, היותם בארץ מצרים בבית עבדים הי' ע"פ הגזירה כו"כ³¹, וא"כ, היציאה משם הו"ע שאין לו מקום בגדרי הבריאה. ובשביל זה הוצרך להיות הגילוי דאנכי הו"י אלקיך, שזהו"ע נעלה יותר מבראשית

23) ראה ראב"ע יתרו שם, א. כוורי מאמר א סכ"ה. סידור עם דא"ח רפד, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושים לפסח (ויקרא ח"א) ע' תא. סה"מ תרכ"ז ס"ע רלג ואילך. תרכ"ט ע' רכ ואילך. עטר"ת ע' שם ואילך. הי"ש"ת ע' 20. תש"ז ע' 208. לקו"ש ח"א ע' 235. 24) בראשית א, א. 25) ראה פרש"י שם, יד. 26) ראה סידור עם דא"ח, סה"מ תרכ"ז ותרכ"ט שבהערה 23. 27) אבות רפ"ה. 28) ראה גם לקו"ת במדבר שם, ב, ש"הדבור. . המהוה מאין ליש נקרא אין ממש. . וכמשל דבור האדם כו"כ. 29) פרק כ. 30) אגה"ק ס"כ. 31) לך לך טו, יג.

ז.א. שבכל יום ילמדו ע"ד מצוה אחת ממצות תורתינו תורת חיים, אשר עליהן נאמר וחי בהם.

ויהי רצון שיצליח המפעל הנעלה ויתפשט בחוגים הכי רחבים של עמנו בני ישראל, גוי קדוש, אשר קדושתם היא, כהודעת אנשי כנה"ג במטבע הברכות, קדשנו במצותיו,

ופירש רבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע) קדשנו במצותיו, כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור כמ"ש ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ככה ממש ויתר על כן לאין קץ הוא יחוד נפש האלקית העוסקת בתורה ומצות ונפש החיונית ולבושיהן הני"ל באור א"י"ס ב"ה כו' שהעלנו למעלת קדש העליון ב"ה שהיא קדושתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו כו' כי ע"י יחוד הנפש והתכללותה באור א"י"ס ב"ה, הרי היא במעלת ומדריגות קדושת א"י"ס ב"ה ממש כו' וככה הוא בכל נפש מישראל בשעת עסק התורה והמצות כו' אף אם הוא בור ועם הארץ כו' (אפילו כ) שאין נפשו מרגשת מפני מסך החומר הגופני כו'.

וע"פ מש"כ ונשלמה פרים שפתינו וכמו שאמרז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו', הנה בלימוד הלכות מצוה ועניני, ז.א. הכוונה ורשי המצוה הנגלה והסתים, הרי גם בזה הענין דונשלמה — ע"י שפתינו, כאילו קיים

ופירש רבנו הזקן: תניא פמ"ו. עיי"ש.

ומאחר שכ"ק הוא ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ובפרט טובות הכלל וזכות הרבים באתי לבקש מכ"ק להועיל בטובו ולעמוד בין הראשים במצוה קדושה זו ולהביע דעת כקהדר"ג בעצה ותושיה בכלל ובפרט האיך ובאיזה אופן לפרסם הדברים ביותר בין זרע קודש עם ישראל ובפרט להגיע אל הנדחים בעונ"ה ואולי להחזירם למוטב וזכות הרבים יהי תלוי בו.

והנני בזה ידיד נפשו באמת המצפה לישועת ה' כהרף עין ומחכה לתשובתו הרמה בברכת התורה ללומדיה, בלב ונפש

מנשה הקטן

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי ית, ה.

גוי קדוש: יתרו יט, ו.

כמ"ש ודבק באשתו והיו לבשר אחד: בראשית ב, כד.

מש"כ ונשלמה פרים שפתינו: הושע יד, ג.

שאמרז"ל כל העוסק בתורת עולה כו': מנחות בסופה. וראה לקו"ש ח"ב ע' 37 הערה 17. וש"נ.

אנחנו מודיעים כי לא באנו לחדש שום דבר בזה אלא שליחותא דקמאי עבדינן רבינו הר"ל מקורב"ל מבעלי התוס' ז"ל אשר חבר סמ"ק ותקן שילמדו בכל יום מצוה ברבים. . . ודבר בעתו מה טוב נסכם להתחיל א"י"ה מיום מתן תורתנו ביום א' דשבוועות השתא התשכ"א והשי"ת יעזרינו לזכות את הרבים ובזכות זה נוכח בעזה"י לישועת ה' כהרף עין ובנין ביהמ"ק בבג"צ בב"א."

ברא אלקים (אלקיך), הוי' שלמעלה מאלקיך, ולמעלה יותר, אנכי, אנכי מי שאנכי³², כמבואר בדרושי מ"ת³³ שרק אנכי יודע מי שאנכי. ורק עי"ז שהגילוי דאנכי נמשך בהוי' ואח"כ נמשך גם באלקיך, אזי הי' יכול להיות הענין דהוצאתיך מארץ מצרים. וענין זה נעשה התחלת (וכללות) עשה"ד, שהם כללות התורה כולה³⁴, וכיון שלימוד מביא לידי מעשה³⁶, הרי זה גם כללות כל המצוות כולם עד למעשה בפועל.

(ד) **והנה** כדי להמשיך מבחי' אנכי להיות אנכי הוי' אלקיך (ובאופן שיומשך עד לארץ מצרים), הוצרך להיות דוגמתו גם אצל בני", שהרי כל הענינים נקבעו במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה³⁵. והענין בזה, דהנה כתיב³⁶ מבשרי אחזה אלקה, והיינו לפי שכל הענינים שבאדם התחתון נשתלשלו מ"אלקה" (נשתלשלו מהן³⁷). ולכן, כשם שבאדם העליון שעל הכסא³⁸ יש בחי' אנכי, יש דוגמתו גם באדם התחתון, שזוה"ע נקודת הנפש, נקודת היחידה, שהיא כלי — יחידה לייחדך³⁹ — ליחידו של עולם. ומבחי' אנכי שבו צריך להיות נמשך בבחי' הוי' שבו, שזוה"ע עשר כחות הנפש (כמבואר בארוכה בלקו"ת בדרושי פ' ראה⁴⁰ ענין ד' אותיות שם הוי' שבנפש שהם עשר כחות הנפש). ולאח"ז צ"ל נמשך גם לבחי' אלקיך, שזוה"ע ג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה, בדוגמת שם אלקים (אלקיך) שהוא כמו נרתק (לבוש) לשמש (הוי')⁴¹. ועד שיומשך גם בארץ מצרים, כולל גם הענין דארץ מצרים בנפש האדם, כפי שכחות הנפש הם במיצרים וגבולים כו'.

(ה) **ועפ"ז** מובן שכדי שיוכל להיות במ"ת הגילוי דאנכי הוי' אלקיך, הי' הכרח שבנ"י יגלו את ה"רז" שבנפשם (שנמצא בהם בהעלם), שזוהי בחינת היחידה, שנקראת כן לפי שלית מחשבה תפיסא בה, והיינו, שגם הדרגא היותר נעלית שבמחשבת האדם אין לה תפיסא בבחי' היחידה שבו, להיותה למעלה מכל ענין של תפיסא והשגה, ולכן נקראת בשם רז"ז⁴².

הוספה

בי"ה, ב' תמוז תשכ"א
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נו"נ רב פעלים
בעל מרץ צנמ"ס וכו' מו"ה מנשה שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו, בו כותב אודות יזמתו לסדר ענין דמצוה יומית,

אגרת זו ושל אחרי"ה הן להרה"ג כו' מו"ה מנשה קליין (ברוקלין), בקשר ל"זמתו לסדר ענין דמצוה יומית כו'" (כדלהלן).
חלק מאגרת זו נעתק בתחילת ספרו של הנמען — "מצות המלך" * (ח"א), והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ל אגרת יא'תנו, ובהנסמן בהערות שם.
מכתבו .. אודות יזמתו לסדר ענין דמצוה יומית: ושם (במכתבו):

בי"ה ט' סיון התשכ"א
ברוקלין נ"י יצו"א.

אל הנשר הגדול דזיו ליה כבר בתייה**, חכם חרשים משכיל לאיתן, ע"ה חו"פ ג"א הגאון המפורסם, שמו משבחים ומפארים חסיד ועניו אוהב ישראל ומקרבן לאביהם שבשמים דורש טוב לעמו וכו' כקהר"ג מוה"ר רמ"מ שניאורסאהן אדמו"ר מרן מליובאוויטש שליט"א.

אחדשכ"ק הדר"ג באהבת עולם הנני בשורותי אלו להודיע לכ"ק שליט"א אשר בעזרה"י כבר הגשנו להוציא מכחו לפועל את מחשבתנו אשר הגדתי לכ"ק פה אל פה להנהיג לימוד מצוה אחת מהתרי"ג מצות בכל יום (לכה"פ) ברבים, ותקתינו שיהי' אי"ה לזכות הרבים, ורצוף פה הקו"ק הראשון*** אשר הדפסנו בס"ד בענין זה.

(* "מצות המלך": חיבור על תרי"ג מצות התורה וז' מצות דרבנן, שענינו ומטרתו — "סדר מצות היום עם מטעמי המצוות ומשנה הלכות ... מחובר ומיוסד ללמוד מצוה אחת בכל יום ברבים". נדפס בב' כרכים — ניו יאָרק, תשכ"ג; ובהוצאה חדשה עם הגהות והוספות וכו' — ירושלים, תשס"ב. הערות רבינו על תרפיס מספרו הנ"ל ("קונ' הראשון דמצות היום") — לקמן אגרת הבאה.

** דזיו ליה כבר בתייה: סנהדרין לא, ב (ובפרש"י: "כמשה שהוא בן בתייה ... שמקריין עור פניו כמשה רבינו שגידלתו בתייה בת פרעה").

*** ורצוף פה הקו"ק [= הקול קורא] הראשון: ושם: "יען כי בעונ"ה התורה משתכחת ורבים שלא יודעים ביאור המצות ומהותן שנצטוונו מאת הבורא בי"ה וב"ש ... ולאחר התיעצות עם גאונים וצדיקים נושאי דגל התורה ובהסכמתם וחזות דעתם הקדושה החלטנו ליסד חברה לומדי מצוה יומית ... ללמוד בכל יום לכל הפחות מצוה אחת ברבים מהתרי"ג מצות ... ובוזה

(32) ראה לקו"ת פינחס פ, סע"ב.

(33) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע'

רלד. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע'

תנה. ע' תקמו. ע' תקצב. המשך תרס"ו ע'

שלד. וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז

ע' שסד.

(34) ראה פרש"י משפטים כד, יב. לקו"ת

שה"ש כה, ג.

(35) סוטה ח, ב, ט, ב. וש"נ.

(36) איוב יט, כו.

(37) תניא רפ"ג.

(38) ראה יחזקאל א, כו.

(39) נוסח הושענות (יום ג').

(40) יח, א ואילך.

(41) ראה שעה"ה פ"ד ואילך. ובכ"מ.

(42) ראה ד"ה בשעה שהקדימו במאמרי

אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תרלא, ד"ה

הנ"ל באוה"ת שבועות ע' קסה.

אך כיצד יכול להיות גילוי הרז, הנה עז"נ מי גילה לבני רז זה, היינו, שזהו ענין שיש עליו שאלה ותמיהה. ועוד ענין בזה, שגילוי הרז הוא ע"י בחי' שנקראת בשם "מי". והענין בזה, דהנה כתיב⁴³ מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה אותי, והפירוש הפשוט שזהו בלשון של שאלה ותמיהה, אך ישנו גם פירוש רבינו הזקן⁴⁴, שקאי על דרגת "מי" כפי שהיא בכל אחד מישראל, שהיא הפועלת (מי — יתן) שיהי' לבכם ליראה אותי. וזהו גם פירוש המאמר מי גילה לבני רז זה, שבחי' מי מגלה אצל בני (בני) הענין דרוז זה.

אמנם כיון שהתורה לא בשמים היא⁴⁵, אלא צריכה לבוא בארץ דוקא, לכן גם גילוי הרז הוצרך להתבטא בדיבור בגילוי, ובדיבור השייך למעשה, שזהו"ע הקדמת נעשה לנשמע. והענין בזה, דהנה, מבואר בחסידות⁴⁶ החילוק בין נשמע לנעשה, שנשמע הו"ע הביטול (שהרי אומר שיקיים מה ששומע, אבל הביטול הוא) לכל רצון בפני עצמו, שזהו בדוגמת ענין השמיעה, הן שמיעה כפשוטה, והן שמיעה שיש בה עכ"פ קצת הבנה, ועכ"פ כמו און מילין תבחין⁴⁷, שמבחין בין שמיעת ענין זה לשמיעת ענין אחר, שהרי קליטת האוון וענין ההבנה הוא עי"ז שמפריד בין אות אחת לחברתה, ובין קול אחד לחבירו (שדוגמתו הוא הביטול לכל רצון בפני עצמו). אך ישנו גם הענין דנעשה, שמניח את עצמו לגמרי מכל וכל, ועומד מוכן לעשות מה שיאמרו לו ובאיזה אופן שיאמרו לו כו', ללא חילוק כלל, שאז אין צורך בענין של תפיסה והשגה והפרדה (להפריד ולהשיג ולתפוס כל ענין בפני עצמו), שהרי אין כאן התחלקות פרטים. ובלשון החסידות הוא הביטול (לא לכל רצון בפני עצמו, אלא) לבעל הרצון. וענין הקדמת נעשה לנשמע הוא שהנעשה בא בתור הקדמה לנשמע, היינו, שהענין דנעשה הוא באופן שאם יהי' גם רצון באופן העבודה דנשמע, אזי יומשך מהענין דנעשה גם הענין דנשמע, שזהו הביטול לרצונות פרטיים. וזוהי השייכות של גילוי הרז שבנפש להקדמת נעשה נשמע, כי הביטול דנעשה הוא לבעל הרצון, והרי בעל הרצון הוא למעלה שלא בערך מהרצון, והיינו שהוא באופן של רז לגבי הרצון, ודוגמתו הוא גילוי הרז שבנפש שע"י אמירת נעשה, שזהו הביטול לבעל הרצון.

(43) ואתחנן ה, טו.
 (44) בביאור לד"ה בשעה שהקדימו פ"ג (סה"מ תש"ט ע' 147 ואילך). ד"ה הנ"ל תשמ"ה.
 (45) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב. רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט.
 (46) ראה ד"ה בשעה שהקדימו תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 147 ואילך). ד"ה הנ"ל תשמ"ה.
 (47) איוב יב, יא.

וע"י גילוי הרז שבנפש, שפועל למעלה הגילוי דאנכי, נעשה הענין דהוצאתיך מארץ מצרים, הן בנוגע לארץ מצרים בפשטות, הן בנוגע למיצרים וגבולים שבנפש האדם (כנ"ל ס"ד), ועד גם בנוגע למיצרים וגבולים למעלה, שזהו כפי שאלקות נמצא במדה וגבול, ועד שאפילו על עשר ספירות הגנוזות נאמר ע"ס בלי מה מדתן עשר⁴⁸, דעם היותם בלי מה, מ"מ הם עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר⁴⁹, והיינו, ששייך בזה איזה ענין של מדידה והגבלה, ולכן צריך להמשיך שם הבחי' דאנכי (לשון יחיד), שהו"ע של רז, וענין זה נפעל ע"י שבנ"י מגלים בחי' רז שבנפשם.

(1) **וזהו** בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' מי גילה לבני רז זה, והיינו, שבחמשה בסיון, בתור הכנה לקבלת התורה ע"י מתן תורה, הוצרך להיות אצל בני"י הגילוי דרוז זה, וגילוי זה נעשה ע"י בחי' "מי" שבנפש, שזוהי עבודה פנימית בנפש ועבודה עם העלם והסתרת הנפש, שנקרא בשם מי, שזה מגלה אצלו את ה"רוז". ומצד זה נעשית אצלו האמירה דנעשה, שעומד בביטול לבעל הרצונות, ואח"כ ממשיך זאת גם באמירת נשמע, באופן שמבין ומפריד כל רצון בפני עצמו ומקיים אותו. ועד שממשיך זאת במיצרים וגבולים (כפשוטם) של עוה"ז, שהם הדברים הפשוטים שאודותם מדובר בעשרת הדברות, אבל אמירתם היא מצד בחי' אנכי, שזוהי התיבה הראשונה שכוללת את כל עשרת הדברות⁵⁰, והיינו, שבענין ד"אנכי" ישנם כל עשה"ד עד לאות האחרונה שהיא אות ך' שבתוכה לרעך.

והימים האלה נזכרים ונעשים⁵¹, שבחמישי בסיון מידי שנה ושנה, נעשה אצל כל אחד מישראל הגילוי דרוז זה, וכל אחד מישראל וכל בני"י ביחד מכריזים נעשה ונשמע, נעשה קודם לנשמע, ומקבלים את התורה בשמחה ובפנימיות⁵², על מנת להמשיכה בכל השנה כולה, למטה מעשרה טפחים, ובשמחה ובטוב לבב.

(48) ספר יצירה פ"א מ"ה.
 (49) שם מ"ד.
 (50) ראה בן פורת יוסף (להרה"ק ר' יעקב יוסף מפולנאה) כג, ד. ספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 153. וש"נ.
 (51) לשון הכתוב — אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בספר תיקון שובבי"ם. הובא ונתבאר בספר לב דוד להחיד"א פרק כט.
 (52) נוסח ברכת רבותינו נשיאנו בקשר לחג השבועות — נתבאר בלקו"ש ח"ד ע' 1307. ח"ח ע' 272. ח"ג ע' 158. ועוד.